

Sadržaj doktorskog rada pod naslovom "Predstečajne nagodbe u bosanskohercegovačkom stečajnom pravu" doktoranda Željka Žuže

SAŽETAK

U radu se tematizira predstečajne nagodbe kao ključni preventivni institut stečajnog prava u Bosni i Hercegovini, smještajući bosanskohercegovačke reforme u širi razvoj od likvidacijskih tradicija prema sanacijskim i reorganizacijskim modelima, sve do minimalno harmonizacijskih standarda iz Direktive (EU) 2019/1023. Središnja je teza da predstečaj, ako je normativno dosljedan i institucionalno podržan (rano upozoravanje, proporcionalan moratorij, klasifikacija i sudsko preglasavanje razreda, zaštita novog financiranja i debtor-in-possession upravljanje), pruža učinkovitiji okvir očuvanja going-concern vrijednosti, veće stope namirenja i očuvanje zaposlenosti, u odnosu na klasični, likvidacijski stečaj.

Normativni okvir BiH rascjepkan je na tri sustava: Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko distrikt. Sva tri uvode predstečaj kao sudski postupak usmjeren na rano finansijsko i operativno restrukturiranje prije nastupa stečajnih razloga, ali uz zamjetne razlike u pragovima, dokaznim standardima i procesnoj arhitekturi. U Federaciji BiH postupak je oblikovan kao sudski voden s povjerenikom, obveznim sadržajem plana restrukturiranja, općim moratorijem i prekidom parničnih, izvršnih i upravnih postupaka, pri čemu se dopušta tek nužno poslovanje uz prethodne suglasnosti. Identificirana su tzv. uska grla: široko i nedovoljno proporcionalno djelovanje moratorija, nerazrađen režim kamata i zastare, neujednačena bankarska praksa zbog izostanka pozitivnih lista dopuštenih isplata te zakašnjela i slabo digitalizirana objava koja umanjuje pravnu sigurnost i prekograničnu transparentnost.

Republika Srpska izdvaja se dvostrukim testom prijeteće insolventnosti i ulogom neovisne ekonomske ekspertize/revizorskog izvješća kao filtra održivosti, čime se smanjuju rani procesni neuspjesi i pojačava disciplina planiranja. Taj "selektivni" prag podiže kvalitetu planova, ubrzava odluke suda i povećava vjerojatnost potvrde održivih nagodbi, što se u radu ističe kao model s boljim praktičnim ishodima naspram preširoke formalne dostupnosti bez ex-ante provjere. Brčko distrikt preuzima većinu rješenja FBiH, ali uz jednostavnije formalnosti; takva fleksibilnost olakšava raniji ulazak u postupak, no niži formalni standardi

smanjuju pouzdanost ulaznih podataka i otežavaju homogenu praksu, pa rad preporučuje podizanje standarda bez gubitka proceduralne agilnosti.

Komparativni dio rada povezuje bh. rješenja s UNCITRAL smjernicama, praksom Svjetske banke i europskim trendovima (npr. njemački StaRUG, francuska sauvegarde, talijanski Codice della crisi, te hrvatski prijelaz s izvan-sudskog ZFPPN-a na sudski predstečaj).

Predvidivo razvrstavanje vjerovnika po ekonomskim interesima, mogućnost cross-class cram-downa uz fer-value i best-interest testove, te pravna zaštita "fresh money" i "interim financing" bitno skraćuju trajanje, smanjuju trošak i povećavaju stopu povrata, osobito kada se postupci oslanjaju na digitalne registre, standardizirane obrasce i vremenske rokove koji potiču rani ulazak u restrukturiranje.

Empirijski uvidi iz rada potvrđuju da uspješne predstečajne nagodbe u domaćem okviru dovode do viših stopa namirenja nezajamčenih tražbina i očuvanja značajnog dijela radnih mjesta u odnosu na likvidaciju, ali ukupni obujam prijava ostaje skroman, a udio ranih odbacivanja je visok zbog slabih planova, zakašnjelog ulaska i izostanka obvezne neovisne financijske analize u FBiH i Brčkom. Transakcijski troškovi i duga faza prijave te ispitivanja potraživanja dodatno smanjuju privlačnost postupka, osobito za mikro i male subjekte, dok neujednačena bankarska provedba moratorija i isplata stvara operativne poremećaje tijekom pregovora.

Središnji zaključci i preporuke disertacije usmjerene su na prelijevanje Direktive (EU) 2019/1023 u funkcionalne domaće mehanizme. Prvo, predlaže se uspostava automatiziranog sustava ranog upozoravanja povezanog s digitalnim insolventnim registrom, e-blokadama i financijskim izvještavanjem, kako bi se dužnike usmjerilo prema savjetodavnim mrežama i restrukturiranju prije erozije kapitala. Drugo, traži se standardizacija plana restrukturiranja i propisivanje obvezne neovisne ekonomske ekspertize ex-ante (po uzoru na RS) radi filtriranja neodrživih prijedloga te zaštite suda i vjerovnika od taktičkog odugovlačenja. Treće, nužno je normativno urediti klasifikaciju vjerovnika i sudsko preglasavanje razreda uz jasne vrednovne testove, dati super-prioritet novom i privremenom financiranju te operacionalizirati DIP režim kroz pozitivne liste dopuštenih isplata i bankarske protokole. Četvrto, proporcionalizacija moratorija i preciziranje učinaka na postupke, kamate i zastaru, uz skraćivanje i digitalizaciju faza prijave i ispita potraživanja, ciljano bi spustili trajanje ispod 120 dana i troškove ispod međunarodnog prosjeka. Peto, potrebna je funkcionalna harmonizacija ključnih instituta

između FBiH, RS i Brčkog, te kontinuirana obuka sudaca i povjerenika uz smjernice za jedinstvenu praksu, kako bi se postigla jednakost ishoda i pravna sigurnost na razini cijele BiH.

Predstečajne nagodbe u BiH imaju dokazani potencijal očuvanja vrijednosti i zaposlenosti, ali je njihova stvarna učinkovitost uvjetovana ranim ulaskom, kvalitetom planova, zaštitom financiranja i digitalno-procesnom disciplinom.

Republika Srpska, zahvaljujući selektivnom ulaznom filtru i jačoj analitičkoj podlozi, pruža mjerljive dokaze poboljšanja, dok Federacija BiH i Brčko distrikt trebaju ojačati standarde i digitalne oslonce kako bi se osigurao predvidiv, brz i vjerovnički uravnotežen preventivni okvir u skladu s Direktivom 2019/1023.

Ključne riječi: stečajno pravo, predstečajne nagodbe, Bosanskohercegovačko stečajno pravo, Republika Srpska, Brčko district

The content of the doctoral dissertation titled "Pre-bankruptcy settlements in the bankruptcy law of Bosnia and Herzegovina" by doctoral candidate Željko Žuža

SUMMARY

The paper addresses pre-insolvency settlements as a key preventive instrument of insolvency law in Bosnia and Herzegovina, positioning Bosnia and Herzegovina's reforms within a broader evolution from liquidation-oriented traditions to rescue and reorganization models, culminating in the minimum harmonization standards of Directive (EU) 2019/1023. The central thesis is that pre-insolvency proceedings, when normatively consistent and institutionally supported (early warning, a proportionate stay, creditor class formation and court-ordered cross-class cram-down, protection of new financing, and debtor-in-possession governance), provide a more effective framework for preserving going-concern value, achieving higher recovery rates, and safeguarding employment compared to traditional, liquidation-driven bankruptcy.

The legal framework in BiH is fragmented into three systems: the Federation of BiH, the Republic of Srpska, and the Brčko District. All three introduce pre-insolvency as a court-led procedure aimed at early financial and operational restructuring prior to the occurrence of formal insolvency grounds, yet they exhibit notable differences in thresholds, evidentiary standards, and procedural architecture. In the Federation of BiH, the process is designed as court-supervised with a trustee, a mandatory restructuring plan content, a general stay, and a suspension of litigation, enforcement and administrative proceedings, while only essential day-to-day operations are permitted with prior approvals. Identified bottlenecks include an overly broad and insufficiently proportionate stay, under-designed rules on interest and limitation periods, non-uniform banking practice due to the absence of positive lists of permitted payments, and delayed, weakly digitalized public notices that undermine legal certainty and cross-border transparency.

The Republic of Srpska stands out for a dual test of imminent insolvency and the role of independent economic expertise/audit reports as a viability filler, which reduces early procedural failures and strengthens planning discipline. This "selective" threshold improves

plan quality, accelerates court decisions, and raises the likelihood of confirming viable compositions, highlighted in the paper as a model with better practical outcomes than broad formal accessibility without ex-ante screening. The Brčko District adopts most FBiH solutions but with simpler formalities; this flexibility facilitates earlier entry into the process, yet lower formal standards reduce the reliability of input data and hinder homogeneous practice, so the paper recommends raising standards without losing procedural agility.

The comparative section connects BiH solutions with UNCITRAL guidance, World Bank practice, and European trends (e.g., Germany's StaRUG, France's sauvegarde, Italy's Codice della crisi, and Croatia's shift from the mostly out-of-court ZFPPN to a court-based pre-insolvency regime). The conclusion is that predictable creditor classification by economic interests, the availability of cross-class cram-down subject to fair-value and best-interest tests, and legal protection for "fresh money" and "interim financing" significantly shorten duration, reduce costs, and increase recoveries—especially where procedures rely on digital registers, standardized forms, and time limits that incentivize early entry into restructuring.

Empirical insights from the paper confirm that successful pre-insolvency settlements in the domestic setting yield higher recoveries for unsecured claims and preserve a significant share of jobs compared to liquidation, but overall filing volumes remain modest and early dismissals are frequent due to weak plans, late filing, and the absence of mandatory independent financial analysis in FBiH and Brčko. Transaction costs and lengthy claim filing/examination phases further depress the attractiveness of the procedure, particularly for micro and small enterprises, while uneven banking implementation of the stay and payment protocols creates operational friction during negotiations.

The dissertation's core conclusions and recommendations focus on translating Directive (EU) 2019/1023 into functional domestic mechanisms. First, establish an automated early-warning system linked to a digital insolvency register, e-blocks, and financial reporting to channel debtors toward advisory networks and restructuring before capital erosion. Second, standardize the restructuring plan and require mandatory ex-ante independent economic expertise (following the RS model) to filter out non-viable proposals and protect courts and creditors from tactical delay. Third, regulate creditor classification and cross-class cram-down with clear valuation tests, grant super-priority to new and interim financing, and operationalize the DIP regime via positive lists of permitted payments and

banking protocols. Fourth, calibrate the stay and clarify effects on proceedings, interest, and limitation, while shortening and digitalizing claims filing and examination to target sub-120-day timelines and sub-international-average costs. Fifth, pursue functional harmonization of key institutes across FBiH, RS, and Brčko, with continuous training for judges and trustees and practice guidelines to secure outcome equality and legal certainty nationwide.

Keywords: insolvency law, pre-insolvency settlements, Bosnia and Herzegovina insolvency law, Republic of Srpska, Brčko District